

BØRNS
VILKÅR

NORDEA
FONDEN

Vi støtter gode liv

KØNSSTEREOTYPER
OG **KLEMTE** KØN

AGENDA

Velkomst

v. konferencier Mette Bluhme Rieck, journalist og TV-vært

- 15.00** **Hvad 100 børn fortalte om deres mentale sundhed: Dét oplever børnene.**
Rasmus Thastum, senioranalytiker, Børns Vilkår
- 15.20** **Hør de unge: Kønspres er passé!**
Ella Marie Bredsted Jakobsen og
Marie Elisabeth Greve, medlemmer af
Trivselsudvalget i Ungeråd KBH
- 15.35** **Kønsbevidst pædagogik og klemte køn – lærerens rolle i og muligheder for at udfordre kønsstereotyper og kønnet mistrivsel.**
Tekla Canger, lektor på Københavns
Professionshøjskole
- 15.55** **Samtale med Tekla Canger, Ella Marie Bredsted Jakobsen og Marie Elisabeth Greve samt spørgsmål fra deltagerne.**
Faciliteret af Mette Bluhme Rieck

BØRNS
VILKÅR

BØRN OG UNGE KÆMPE FOR AT PASSE IND

Resultater fra en kvantitativ og kvalitativ undersøgelse om børn og unges trivsel og mistrivsel

STOP
SVIGT

Hvorfor halter den **psykiske trivsel** blandt mange børn og unge?

- Gruppeinterview med 102 børn i 5. og 8. klasse i hele landet
- Spørgeskemaundersøgelser med 5.748 besvarelser fra børn fra 4., 5., 7. og 8. klasse

Spørgsmål? [Skriv det på pollev.com/kon](https://pollev.com/kon)

Rammen er snæver – og det er let at falde ved siden af

Børn og unge sammenligner sig med det perfekte

"På skoler, der er det tit sådan, at der er ligesom en gruppe, der er populær eller sådan noget. Og så kan det godt være, man kan komme til at ligesom sammenligne sig med de pæneste eller de bedste til et eller andet. Og så tror jeg, man kan blive usikker på sig selv" (Melissa, 8 klasse)

Børn og unge vil være som de andre

"Hvis man ikke ligner de andre, så kan man jo godt føle, at så er jeg anderledes, så er jeg ikke god nok eller sådan noget" (Kamma, 8 klasse)

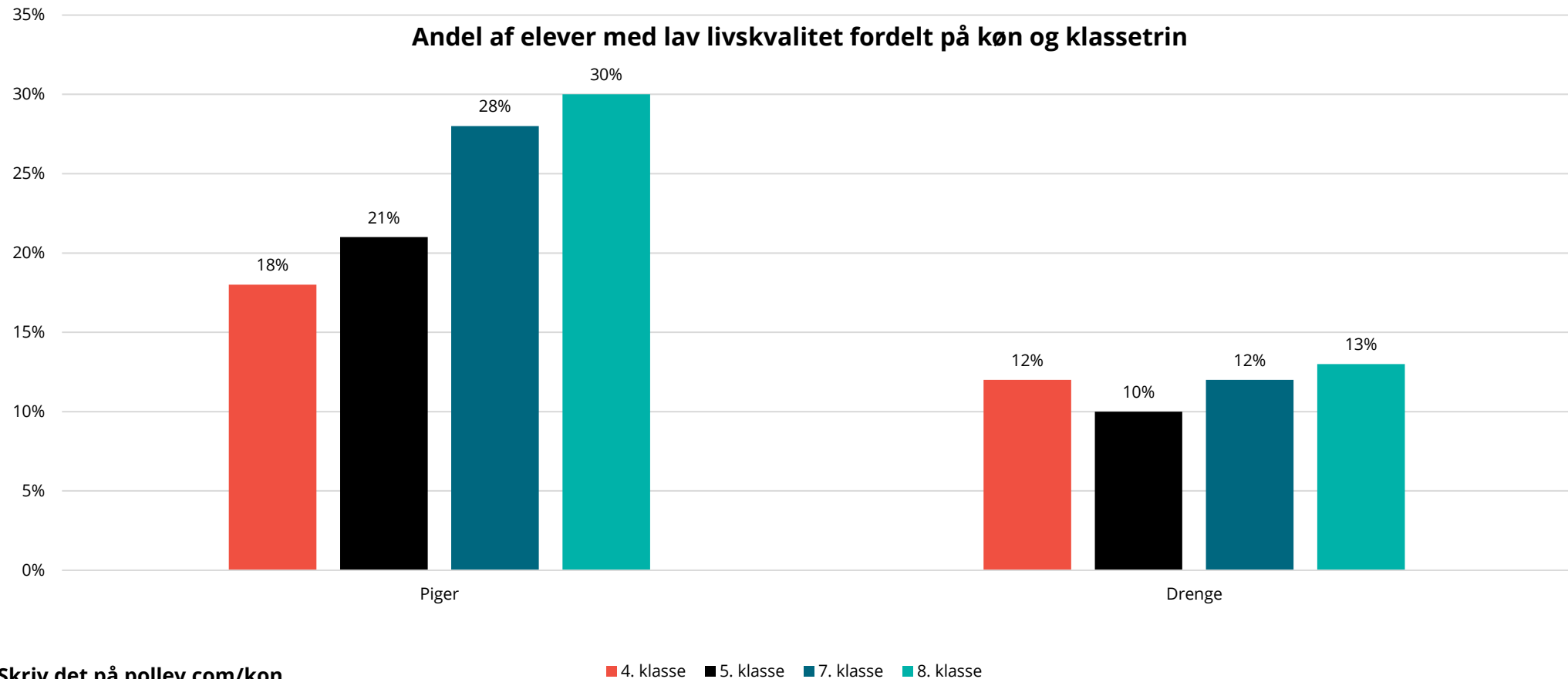
Børn og unge vil fylde i fællesskabet

"Det kan også være noget med personligheder. Sådan dem, der fylder mest, at man gerne vil være ligesom dem. Ja, det ved jeg ikke, være lidt sejere" (Emma, 8 klasse)

Spørgsmål? [Skriv det på pollev.com/kon](https://pollev.com/kon)

Børns psykisk trivsel **falder**, jo ældre de bliver

Børns psykiske trivsel falder signifikant, jo ældre de bliver. Køn har særlig betydning. Piger og børn med anden kønsidentitet trives signifikant dårligere end drenge. Det samme gør børn med en psykiatrisk diagnose og børn, som oplever at have færre penge end andre.

Spørgsmål? [Skriv det på pollev.com/kon](https://pollev.com/kon)

Børn og unge om kønnede forventninger

"Jeg tror aldrig, der er nogen, der har sagt, at man ikke må græde som dreng. Jeg tror bare, det er sådan en fornemmelse af, at vi bare skal være stærke" (Viggo, 8. klasse)

Spørgsmål? Skriv det på pollev.com/kon

Drenge skal være **seje.** Piger skal være **følsomme.**

"Det er fordi, det er pinligt. Det er noget, man ser ned på. Det er bare ikke normalt, at en dreng græder" (Emma, 8 klasse)

"Vi er opvokset på en anden måde, hvor hvis man græder og viser følelser, så er man svag" (Karlo, 8 klasse)

Fie: "Ja, drengene de skal ligesom være de stærke"

Nete: "Dem, der tør ting. Pigerne skal være dem, der er bange, og hvor de kan finde på at vise følelser og græde og sådan noget" (Fie og Nete, 5. klasse)

Spørgsmål? [Skriv det på pollev.com/kon](https://www.polle.com/kon)

Piger skal se **godt ud.** Drengene skal være **lige glade.**

Clara: "Altså, personligheden betyder meget, men man ville jo heller ikke gå hen til en grim pige og så spørge ind til hende. Fordi så automatisk virker det ikke så interessant måske. I forhold til hvis det er en pæn pige, så vil man gerne gå hen til hende og lære hende at kende".

Julie: "Man får også meget pres på, på grund af at drengene. De er meget sådan, at man skal have en pige, som har god krop og perfekt røv, patter og ser bare perfekt ud, uden make-up, og er bare sådan helt perfekt og sådan" (Clara og Julie, 8. klasse).

"Jeg føler, at der er flere ting, som piger skal leve op til, end drenge skal leve op til. Fordi ofte de ting som drenge gerne vil have, det er stor røv, store patter og sådan noget. God krop og timeglas og alt muligt. Mens drenge, de skal bare være sådan veltrænede, være sjove" (Victor, 8. klasse)

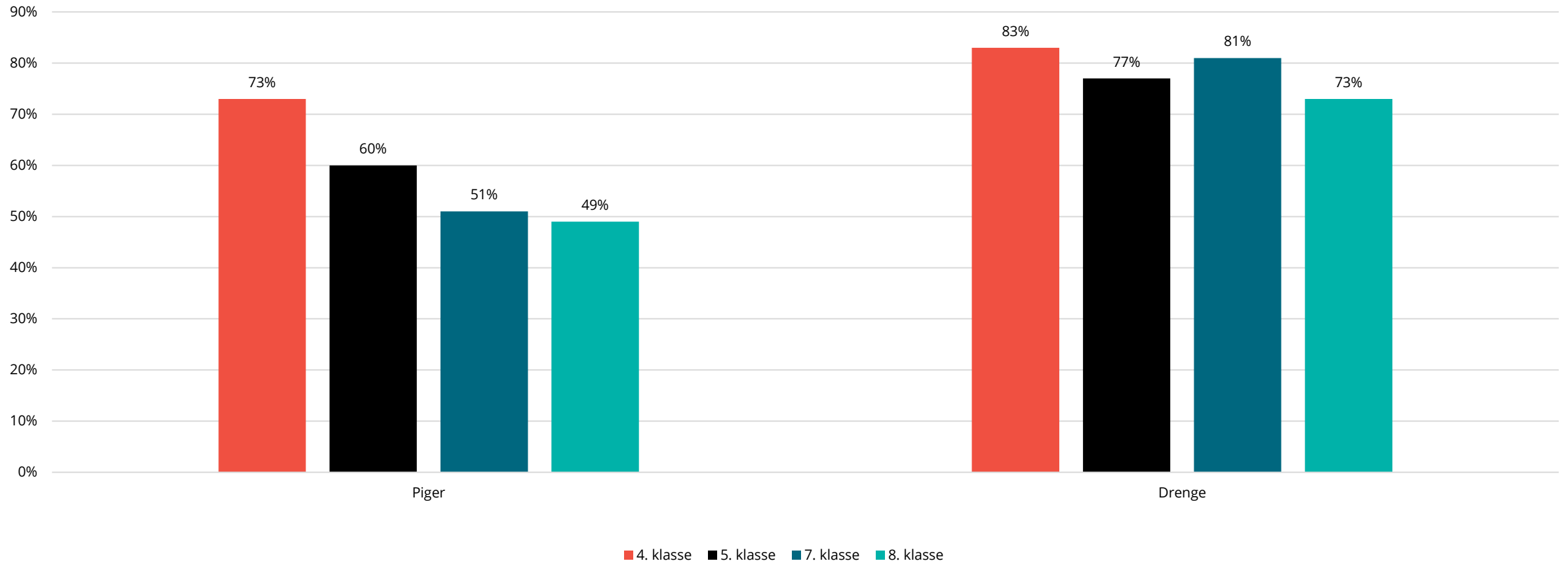
"Og vi drenge, vi er måske, vi er ikke lige glade med, hvordan vi ser ud, men det er ikke noget vi går sådan så meget op i igen" (Sebastian, 8 klasse)

"Jeg tror måske, at pigerne går lidt mere op i, hvordan de ser ud, hvad for noget tøj, de har på. Tænker over sådan; 'ej, er jeg nu for tyk, er jeg nu for tynd?'. Hvor drengene måske bare kommer i skole med hullede bukser" (Simone, 5. klasse)

"Ja, og hvis drenge de bruger cremer, så er det meget, så er det mega piget, og det er sådan mærkeligt" (Emma, 8 klasse)

Spørgsmål? Skriv det på pollev.com/kon

Andel af elever, som meget ofte eller altid har været glade for, hvem de er, inden for den seneste uge

Spørgsmål? [Skriv det på pollev.com/kon](https://pollev.com/kon)

Eva: "Der er nogen, der har den tendens til at tage sådan en maske på. At man ikke kan vise, den man selv er, fordi man føler ikke rigtigt; 'arg, det er ikke så godt, det her [...]"

Interviewer: "Hvad mente du med at tage en maske på?"

Eva: "Ikke at vise, den man selv er. Ligesom, man er den, man er derhjemme, og så når man kommer op i skolen, så tager man en maske på og ændrer personlighed, for at kunne være sammen med de andre"
(Eva, 8. klasse)

Børn og unge **spiller roller** for at **passe ind**

Det er ensomt at spille roller

"Jeg føler mig stadig ensom på nogle punkter, fordi der er rigtig mange, som faktisk ikke sådan rigtig ved, hvordan den rigtige Emma har det. Altså sådan, fordi jeg er jo altid den der glade Emma, og jeg er altid, altså jeg er den, der hyper folk op og sådan noget. Og så, når man ikke sådan har den der ene person, man bare kan snakke med om alt, så kan man godt føle sig ensom"
(Emma, 8. klasse)

Der er hårdt at spille roller

"Jeg synes, det er svært at holde humøret oppe hele tiden. Altså, jeg vil altid sådan godt vise min positive side, men det er bare svært altid at holde humøret oppe. Altså jeg føler, det sådan tager alt min energi, når man prøver at være positiv hele tiden"
(Simone, 8. Klasse)

Spørgsmål? Skriv det på pollev.com/kon

Børn og unge skyder skylden på sig selv, hvis de ikke **passer ind** i fællesskabet

Hvis man bliver mobbet

"Jeg tror også, hvis man nu f.eks. bliver mobbet [...] så tror jeg også, at man kan have det, sådan, ikke være stolt af sig selv, eller ikke rigtig kunne lide sig selv, fordi man ligesom tænker; 'ej, det er garanteret min egen skyld', eller 'nu sidder jeg i det her, er det noget, jeg selv har rodet mig ud i?', eller sådan noget. Så tror jeg også, man kan være sådan; 'jeg kan ikke lide mig selv' [...] Hvor man ligesom tænker, at det nok bare er min egen skyld, at jeg er endt ud i det her, eller det er min egen skyld, jeg har det dårligt eller bliver mobbet" (Lasse, 5. Klasse).

Hvis man føler sig udenfor

"Det kan også være, at man godt kan føle, at grunden til, man er udenfor, er fordi, man måske ikke har en pæn krop eller perfekt eller et eller andet. At man måske ikke ligner de andre eller noget. Det tror jeg også godt, at man måske selv kan føle. At det nok er derfor, at folk ikke gider være sammen med en" (Selma, 5. klasse).

Hvis man føler, man ikke har venner

Karl: *"Hvis man nu kigger på andre og ser, at de har mange venner, og man så selv bare har en enkelt. Det tænker jeg, det kan også være noget af det."*

Viktor: *"Hvorfor har han så mange, når jeg kun har få?"*

Karl: *"Så kommer den også igen den der; 'det er også bare mig, der ikke er god nok'"*
(Karl og Viktor, 8. klasse)

Spørgsmål? Skriv det på pollev.com/kon

BØRNS
VILKÅR

Tak, fordi I lyttede med

STOP
SVIGT

A close-up, profile view of a young woman with light skin, freckles, and blue eyes. She is looking slightly to the left. The background is a soft, out-of-focus greyish-blue.

HØR DE UNGE: KØNSPRES ER PASSÉ!

Ella Marie Bredsted Jakobsen
og Marie Elisabeth Greve

KØNSBEVIDST PÆDAGOGIK

**EN TILGANG MED FOKUS PÅ
KØNNET MANGFOLDIGHED**

Tekla Canger

Hvorfor beskæftige sig med kønsbevidst pædagogik?

- Knap 20% af børn og unge har svært ved at leve op til andres forestillinger om 'en rigtig dreng' og 'en rigtig pige' (*Sexus 2019*)
- Knap 20% af forældre til børn i grundskolen bekymrer sig om deres børn bliver drillet eller mobbet i skolen pga. dets køn (*Sex og Samfund 2021*)
- Karaktergabene mellem elever med pige-køn og elever med dreng-køn er støt stigende
 - 7,8 mod 7,0 i 2019 (*UVM, 2020*)
- Oplevelsen af pres og præstationskrav er kønnet (*Børnerådet, 2018*)
 - 38% drenge føler sig aldrig presset mod 16% piger
 - 12% drenge føler sig ofte presset mod 29% piger
- Piger og drenge, der er lige dygtige til fx matematik, vurderer egne evner meget forskelligt (*Andersen & Smith, 2021*)

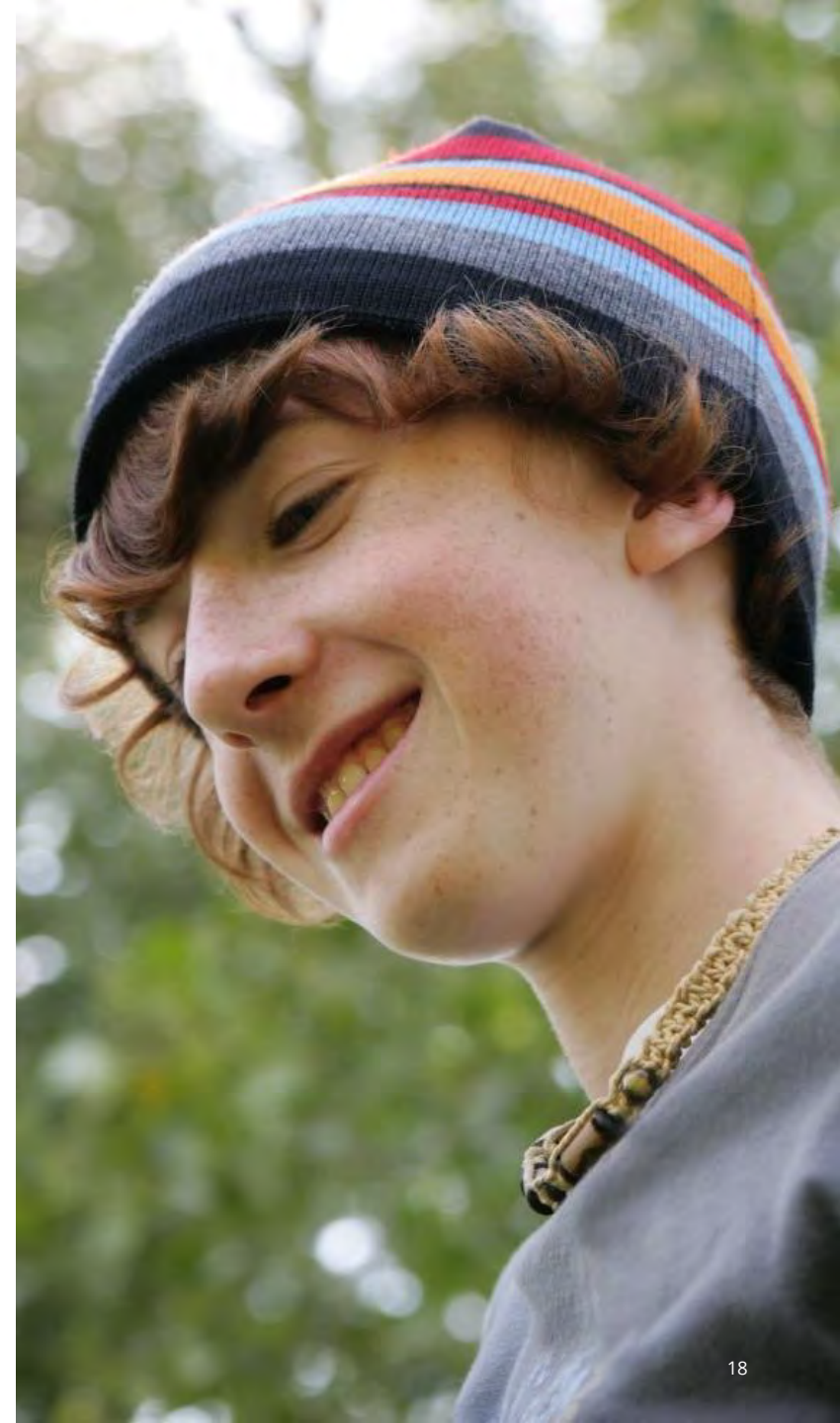
Hvad karakteriserer kønsbevidst pædagogik?

- **En dannelsestænkning der er målrettet alle skolens børn**
 - Bredere målgruppe end elever der identificerer sig udenfor de binære kategorier 'dreng'/'pige'.
- **En pædagogik med fokus på dialog og nysgerrighed**
 - Bevæger sig væk fra regler og forbud og hen imod undren og inddragelse
- **En pragmatisk tilgang, der udfordrer stereotyper og selvfølgheder**
 - Fokus på handlemuligheder og professionel dømmekraft
- **En måde at skabe synlighed om 'de usynlige' kønskonstruktioner og -kategoriseringer**
 - Både i børnefællesskabet og i forhold til egen praksis

Hvilket vidensgrundlag hviler kønsbevidst pædagogik på?

- Køn som social og kulturel konstruktion, hvor materialiteten ikke afskrives, men hvor materialitetens betydning udfordres.
- Køn som noget, vi 'gør', snarere end noget vi 'er' – **performativitet**.
- Vi performer ikke frit, men indenfor et '**script**', der kan se forskelligt ud afhængig af kontekst.
- Scriptet definerer **normalforventninger** – konstruerer særlige legitime måder at gøre køn på.
- Scriptet gør særlige kønnede **positioner** tilgængelige – men udelukker også andre positioner.

Spørgsmål? Skriv det på pollev.com/kon

Hvordan kan man arbejde kønsbevidst?

- **Sprog**
 - Et nuanceret sprog der ikke selvfølgeriggør forestillinger om køn.
 - Overvej sproglige *kategoriseringer, generaliseringer og naturaliseringer*.
- **Organisering**
 - En organisering af undervisningen hvor køn ikke refleksionsløst er det ordnende princip.
 - Hvilke overvejelser ligger til grund for grupper, holddeling, makkerpar etc.?
- **Læremidler og undervisningens indhold**
 - Kønsbevidst refleksion over valg af læremidler – ikke nødvendigvis vælge fra men vælge klogt.
 - Overvej repræsentation og midlets potentiale for at udfordre stereotype forestillinger om køn.
 - Indhold der er særligt 'kønnet' er det altid en god ide?
- **Tilgang**
 - En nysgerrighed på hvad børn og unge viser os – ikke hvad vi forestiller os at de viser os.
 - Brug børnenes stemmer – ofte gode og enkle ideer til komplekse problemer.

Seks kønsbevidste råd

1 Udfordre stereotype og naturaliserede forestillinger om hhv. 'dreng' og 'pige'

2 Være nysgerrig på afvigelser fra 'det vi forventer'

3 Bruge den nødvendige tid på at få øje på egne forforståelser og bias

4 Være optaget af den nysgerrige dialog fremfor forbud eller udskamning

5 Altid sætte spørgsmålstegn ved det vi tager for givet

6 Bruge hinanden (og eleverne) til at få øje på "det vi ikke kan få øje på"

Spørgsmål? Skriv det på pollev.com/kon

Litteratur

- Brønsted, Lone & Canger, Tekla (2016): Køn – Pædagogiske perspektiver. Samfundslitteratur
- Butler, Judith (1990): Gender Trouble. Taylor & Francis Ltd
- Børnerådets panel: https://www.boerneraadet.dk/media/227848/BRD_Boerneindblik_Nr1_2018_Pres_pa%CC%8A_ungdomslivet.pdf
- Canger, Tekla (2008): Mellem minoritet og majoritet – et ikkested. Forskerskolen i Livslang Læring, Roskilde Universitet
- Canger, Tekla (2018): Kønsbevidst Pædagogik. Århus Universitetsforlag
- Canger, Tekla (2018): Når en kønsneutral pædagogik ikke slår til i skolen. Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift nr.6
- Canger, Tekla (2019): Kønsbevidst pædagogik – et anliggende for læreruddannelsen? Pædagoguddannelse, læreruddannelse og det kønnede fravær. Unge Pædagoger nr.1
- DLF (2018): Er du opmærksom på køn? Sæt seks temaer om køn til debat på din skole.
- Lige køn leger bedst: https://www.sexogsamfund.dk/sites/default/files/rapport_lige_koen_leger_bedst.pdf
- Kirk, Ane et al (2010): Åbne og lukkede døre – en antologi om køn i pædagogik. Frydenlund
- Projekt sexus: https://files.projektsexus.dk/2019-10-26_SEXUS-rapport_2017-2018.pdf
- Kirk, Ane et al (2010): Åbne og lukkede døre – en antologi om køn i pædagogik. Frydenlund
- Stop diskrimination i skolen: <https://lgbt.dk/wp-content/uploads/2021/06/Stop-diskrimination-i-skolen-2021.pdf>
- Tænketanken DEA's rapport: <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2017/jun/170626-stoerre-viden-om-koen-og-ligestilling-giver-frie-og-kvalificerede-uddannelsesvalg-til-alle>
- Udvalget om ligestilling i dagtilbud og uddannelse: <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2017/jun/170626-stoerre-viden-om-koen-og-ligestilling-giver-frie-og-kvalificerede-uddannelsesvalg-til-alle>

SPØRGSMÅL

Til Tekla Canger, Ella Marie Bredsted Jakobsen og Marie Elisabeth Greve

STOP
SVIGT

BØRNS
VILKÅR

NORDEA
FONDEN
Vi støtter gode liv

TAK, FORDI I SÅ MED